

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3-50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 92.

Ljubljana, v petek 18. oktobra 1918.

Leto I.

Cesarjev manifest narodom. Cesarsko povelje na armado in mornarico.

Mojim zvestim avstrijskim narodom!

Odkar sem zasedel prestol, stremim neomajno za tem, da bi vsem Svojim narodom priboril zaželeni mir ter narodom Avstrije kazal poti, po katerih bi brez zaprek in sporov blagovito razvili moč svoje narodnosti in jo mogli uspešno uporabljati za svojo duševno in gospodarsko blaginjo.

Strašna borba svetovne vojske je doslej ovirala mirovno delo. Junaštvo in zvestoba, požrtvovalno prenašanje nadlog in stisk, vse to je v tem hudem času zmogljivo branilo domovino. Težke vojne žrtve so nam morale zagotoviti častni mir, na čigar pragu, z božjo pomočjo, stojimo danes.

Sedaj se je treba nemudoma lotiti obnovitve domovine na njenih prirodnih in zategadelj najzanesljivejših temeljih. Želje avstrijskih narodov je treba pri tem skrbno spraviti v sklad in jih izpolniti.

Odločen sem, to delo ob svobodnem sodelovanju Svojih narodov izvesti v duhu onih načel, ki so jih zvezni vladarji v svoji mirovni ponudbi sprejeli za svoje.

Avstrija naj postane po volji svojih narodov zvezna država, v kateri tvori vsako narodno pleme na ozemlju, kjer je naseljeno, svojo lastno državnost.

V združitvi poljskih ozemelj avstrijskih z nezavisno poljsko državo se s tem nikakor ne poseja.

Tržaško mesto s svojim okolišem dobi po želji svojega prebivalstva posebno stanje.

Ta nova uredba, ki se nikakor ne dotika celovitosti dežel ogrske svete krone, naj vsaki narodni posamezni državi zajamči njeno samostojnost. Uspešno pa bo tudi ščitila skupne koristi in jih uveljavljala povsod ondi, kjer je skupnost življenjska potreba posameznih državnosti. Zlasti bo treba združiti vseh moči, da se po pravičnosti in primernosti uspešno rešijo velike naloge, ki izvirajo iz vojnih posledic.

Dokler ta preosnova ne bo zakonito izvedena, ostanejo sedanje naprave za varstvo splošnih koristi neizpremenjeno veljavne. Moji vladi je naročeno, da nemudoma pripravi vsa dela za obnovo Avstrije.

Do narodov, na katerih samoodločbi bo osnovana nova država, se obračam s pozivom, naj pri velikem delu sodelujejo z narodnimi sveti, ki naj — sestavljeni iz državnih poslancev vsakega naroda — uveljavljajo koristi narodov med seboj kakor tudi v občevarju z Mojo vlado.

Tako naj naša domovina, utrjena po slogi narodov, ki jih oklepa, kot zveza svobodnih narodov izide iz vojnih viharjev.

Vsemogočni naj blagoslovi naš trud, da bo veliko mirovno delo, ki ga gradimo, na srečo vsem Mojim narodom.

Na Dunaju, dne 16. oktobra 1918.

Karl, s. r.

Hussarek, s. r.

Cesarsko povelje armadi in mornarici.

Ustrezajoč željam vseh avstrijskih narodov bodo zedinjeni v narodnostnih državah in združeni v zvezno državo. Kakor bodo na ta način na eni strani odstranjene ovire, ki so obstajale v sožitju narodov, tako naj bo na drugi strani neovirano odprta prosta pot skupnemu delu v blagor lastnega naroda in domovine.

V tem velepomembnem trenutku se obračam na armado in mornarico. V vaših vrstah sta zvestoba in edinstvo vedno neločljivo združevali vse narode med seboj in z Menoj.

Neomejno je moje zaupanje, da bo duh zvestobe in sloge, ki se je že od nekdaj izkazal in tudi sedaj, neopremakljivo obstojal dalje. Tega hočemo ohraniti, on naj bo novim avstrijskim državam najdragocenejša dediščina, vam in Meni v korist in prid; v to pomoz Bog!

Schönbrunn, 17. oktobra 1918.

Karl, s. r.

Izjava deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča. Velike demonstracije v Berlinu. — Wilsonov odgovor monarhiji.

Izjava.

Prejeli smo pozno ponoči sledečo izjavo:

Zvest svojemu 30. maja 1917 danemu podpisu stojim neomajno na istem principijelnem stališču kakor poslanci jugoslovanskega kluba in bom srečen, če se kolikor mogoče hitro neomejeno uresniči v smislu majniške deklaracije. Tega stališča nisem nikdar opustil, ampak sem vedno lojalno delal za njegovo udeležitev in sem mirno prenašal vse napačne sodbe o svojem držanju.

Sem za to, da se takoj konstituirajo jugoslovanska država in da se takoj upostavi ljudski volji odgovarjajoča narodna vlada, kateri bom rad izročil vse svoje dosedanje posle.

V Švici sem se mudil zgolj po nalogu deželnega odbora, da izvedem njegove formalne sklepe v gospodarskem interesu kranjske dežele. Vse drugo so prazne kombinacije brez podlage.

Dr. Ivan Šusteršič.

Ilirija.

Mi živimo v demokratični dobi. Demokracija je danes vodilna misel evropske in svetovne politike in preko tega principa ne moremo več nazaj. Demokratično načelo je priznala tudi dunajska vlada s svojo mirovno ponudbo na predsednika Zedinjenih držav.

Demokratični princip zahteva samoodločbo narodov. Wilson zahteva — to je tudi dunajska vlada priznala — da dežele in narodi ne smejo biti več predmet kupčij med državami, ampak da je samo in edino le narod, ki na tej ali oni zemlji stanuje, upravičen odločevati o svoji usodi in o svoji državni pripadnosti. To svojo določbo more narod izraziti ali po svojih zakonito izvoljenih zastopnikih (seveda po demokratičnem načelu splošne volilne pravice) ali pa s svojim plebiscitom, t. j. z ljudskim glasovanjem. Na vsak način pa demokratično načelo popolnoma izključuje vsak dekret od zgoraj. Dunajska vlada se tega principa ni držala, ko je ustvarjala Ilirijo in to je prvi vzrok, da jo odklanjamo.

Drugi vzrok leži v majniški deklaraciji. Majniška deklaracija je izraz ljudske volje, torej mora biti za vsakega merodajna, kdor se drži demokratičnega principa. Ilirija in majniška deklaracija sta pa kakor ogenj in voda. Mi zahtevamo uresničenje majniške deklaracije do zadnje pičice. Vemo sicer, da leži glavna ovira njene izpolnitve na Ogrskem, in ravno tako vemo, da imajo Ogrji svojo lastno betonirano politično pamet. Vojna izkušnja pa dokazuje, da so iznašli za vsak še tako trden beton vedno tudi primerne granate, ki so beton razbile in uverjeni smo, da bo v najkrajšem času padla tudi na budimpeštanski politični zakop taka granata, da bodo odstranjene vse ovire za združitev Slovencev, Hrvatov in Srbov, kakor jo zahteva majniška deklaracija.

Tretja točka: Ilirija ne odgovarja niti stari slovenski zahtevi po zedinjeni Sloveniji in to pove vse.

Dunajska vlada je videti silno zbegana. Ona hoče „rešiti“ jugoslovansko vprašanje vsaj za tostransko državno polovico, pa popolnoma pozablja na Dalmaciji; Trst sicer omenja — a kako? Tak elaborat ne bo držal!

Vse kaže, da je hotela dunajska vlada ugoditi Wilsonovim zahtevam še poprej, predno objavi njegov odgovor na našo mirovno ponudbo. Prav je, če kdo hiti, a tudi v naglici človek ne sme pozabiti, kaj hoče. Takega državnika pa žalibog danes nimamo, ki bi vedel, kaj hoče! To je naša nesreča.

Članek je bil napisan, predno smo dobili v roke cesarski manifest, zgolj na podlagi dunajskih poročil. Kakor je razvidno iz manifesta, tam ni o nikakoli Iliriji niti sence! Kdo je čez noč ustvaril „Ilirijo“, o tem bomo pa še govorili! Iz zelo zanesljivega vira vemo, da na kako „Ilirijo“ nikdo ne misli.

O cesarskem manifestu.

Dunaj, 17. oktobra. Cesarski manifest je nemške kroge zelo presenetil, ker niso smatrali vzrokov kot zadostnih (!), da bi trebale izpremeniti ustavo. Zvezna država bi torej naj bila brez Poljakov. Nekateri so uverjeni, da je vsa federalizacija in cel manifest delo barona Eichhafa, sekcijskega šefa v notranjem ministrstvu, ki je že pred vojno delal za češko-nemško spravo.

Že danes so si parlamentarni krogi, pa morda že tudi vlada v svesti, da se taka reforma ne obnese. Čehi in Jugoslovani so gotovo proti temu načrtu. Ob petih popoldne so se posvetovale vse nemške stranke. Manifest so Nemci prekritizirali na vse strani in dvomijo, da bi imel kak uspeh.

Wilsonov odgovor Avstriji.

Dunaj, 17. oktobra. V parlamentarnih krogih so govorili, da je Wilsonova nota že došla in da jo Burian objavi v današnji seji delegacije ali pa jo priobči zvečer.

Dunaj, 17. oktobra. Ni nemogoče, da se bo vršilo najbrže na Dunaju, ko bo prišla Wilsonova nota, skupno posvetovanje zastopnikov Avstro-ogrskih, Nemčije in Turčije.

Ženeva, 17. oktobra. Wilsonova nota Avstro-Ogrski vsebuje obširno razlago narodnostnega vprašanja v monarhiji in je tako pisana, da začena pogajanja za mir med monarhijo in Ameriko. Odgovor zapopada gotove stalne predloge za preureditev države.

Ženeva, 17. oktobra. Kakor javlja „Herald“, bo vseboval Wilsonov odgovor na avstrijsko mirovno ponudbo konkretne predloge o preureditvi Avstrije.

„Predati se brez pogojev!“

„Algemeen Handelsblad“ poročajo iz Londona, da je dobil Lloyd George na stotine telegramov od zasebnikov, družtev, trgovcev, podjetnikov in duhovnikov, ki odločno pozivajo vlado, naj vztraja in zahteva predajo Nemcev brez pogoja.

Ta nakana ima na Angleškem silno mnogo pristašev. V „Daily Telegraphu“ piše Archibald Hurd o mirovnih pogojih Nemčiji:

„Ker je Nemčija izgubila svoje kolonije, nima sedaj nikake pretveze za veliko brodogradnjo. Podmorske čolne mora vse predati. Nemčijo moramo kaznovati. Za izgubo ladij in ljudi mora aliirance odškodovati.“

Svoje globokomorske brodogradnje mora izročiti, a zločince treba spraviti na mednarodno sodišče. Da razporežemo napram Nemčiji tudi v Ameriki ni bolj ugodno dokazuje pisanje „Washington Post“, ki pravi:

„Wilson in drugi voditelji aliirancev ne nehajo uničevati Nemčije dokler ni podana garancija, da izdajstvo ni več mogoče.“

Vrhunec vseh zahtev pa je morda izražen v stavku iz „Boston Post“:

„Predno storimo le eden korak k miru, mora Nemčija pozvati domov svoje podmorske čolne, mora izročiti globokomorske brodogradnje, mora pritrditi, da zasedejo aliiranci Kiel in Helgoland in slednjič mora Nemčija opustiti vse svoje utrdbe na levem bregu Rena.“

To so strašni pogoji za ošabno ponosno državo.

Predpogoji za mir.

Ženeva, 16. oktobra. Veliko pozornost vzbuja članek Avgušтина Hamona v „Humanite“ pod naslovom „Mir“. Avtor izjavi: Nobena izmed vojujočih strank ne more sama razpravljati o miru. Ta marveč zavisi od vseh skupaj. Zato je treba skleniti mir, ki bo odgovarjal življenjskim interesom vseh vojujočih držav in nevtralec. Predvsem se mora sporazumeti antanta o svojih vojnih ciljih, kar je tem lažje, ker se večidel antantnih držav ne poteguje niti za teritorialne pridobitve niti za vojno odškodnino. Na čelu te skupine stoji Amerika, ki ima pred očmi poglavito preosnovo sveta v smislu idealov pravičnosti. Brž ko se bodo zedinili vsi vojujoči na programu Wilsona, bo mir trajno zagotovljen. Brez Wilsona je mir nemogoč. Antanta je odvisna od Wilsona, ima storiti, kar on resno hoče, kajti, kdor Wilsonu kljubuje, je izročen smrti za gladom. Amerika ni vezana na nobeno separatno pogodbo in more svoj mir svetu diktirati.

Antanta se mora tedaj odločiti iti za Wilsonom. Najplemenitejša dolžnost aliirancev je tedaj, da se brez obotavljanja jasno izrazijo za 14 Wilsonovih točk.

Berolin, 17. oktobra. Lokalanzeiger javlja, da pripravljajo zveza francoskih delavcev veliko izjavo proti temu, da bi postopanje antante hotelo preprečiti mir po načelih Wilsonovih, izraženih v štirinajstih točkah.

London, 17. oktobra. Reuter javlja, da je došlo v London poročilo, da je kaj kmalu pričakovati nemškega odgovora na zadnjo Wilsonovo noto. Mnenje je tako, da bo odgovor v splošnem odobral Wilsonove pogoje.

„Francija toči solze olajšanja.“

Ženeva, 16. oktobra. V „France libre“ se izraža Adrien Veber o mirovni ponudbi: „Francija se čuti neizmerno olajšana. Težek kamen se zdi da se je odvalil od nje. Često bo točila solze olajšanja, ker ne bo mogla verjeti, da se ji smeji sreča mirnih časov. Velika jutranja zarja vstaja na obzorju, znanilka trajnega miru...“

Božični zvoni nam zapojejo pesem: „Mir ljudem na zemlji...“

Kodanj, 16. oktobra. Njujorški korespondent „Daily Telegrapha“ javlja, da v Združenih državah splošno prevladuje mnenje, da bo letošnji Božični mirovni praznik. V New Yorku se vrše stave, da bo mir podpisan še pred Božičem. Vsi politični krogi so trdno prepričani, da bo topot uspel nemški mirovni korak in da bo Amerika skušala doseči sporazumljenje z osrednjimi silami, ker je tudi večina ameriškega prebivalstva proti nadaljnjemu prelivanju krvi.

